

03 шілде, 2025

Қазақ тілін оқыту: әдіснама, әдіс, құрал

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің А.Байтұрсынұлы атындағы қазақ тіл білімі кафедрасы мен Қазақ тілі оқытушыларының Халықаралық бірлестігі ұйымдастырған "Қазақ тілі пәнін оқыту: әдіснама, әдіс, құрал" атты республикалық дөңгелек үстелде қазақ тілін оқытудағы өзекті мәселелер талқыланды. Жиынды профессор Анар Салқынбай жүргізді.

Негізгі мәселелер мен ұсыныстар

Профессор Анар Салқынбай қазақ тілін оқытудағы мектеп пен жоғары оқу орындары арасындағы сабақтастық мәселесін көтерді. Ол мектеп оқулықтарының жаңартылған білім мазмұнына негізделгенін, ал ЖОО-дағы оқулықтардың классикалық үлгіде қалып отырғанын айтып, осы алшақтықты жоюдың маңыздылығын атап өтті.

Профессор Жанат Дәулетбекова қазақ тілін оқытудағы үш маңызды факторды бөліп көрсетті:

1. Тұлға қалыптастыру: Тіл сабағының бала тұлғасын қалыптастыруға бағытталуы.
2. Ғылыми негіз: Тілді тіл білімі ғылымына негіздеп оқыту.
3. Таным: Тіл арқылы ұлттық құндылықтар мен дүниені тану.

Профессор Зәуреш Ерназарова оқытуды трансформациялаудың төрт бағытын ұсынды:

1. Белсенді әрекет: Оқытуды пассивті процесс емес, белсенді әрекет ретінде қарастыру.
2. Тәжірибелік білім: Білімді тек теорияда емес, тәжірибе арқылы қалыптастыру.
3. Аутентикалық сипат: Оқу үдерісін шынайы өмір жағдаяттарымен байланыстыру.
4. Нәтижеге бағытталу: Оқытудың нәтижесін нақты бағалау.

Профессор Орынай Жұбай Ахмет Байтұрсынұлының қазақ мектептері мен ана тілінде оқытуға қатысты тарихи еңбектеріне тоқталды. Ол Рәбиға Сыздықтың пікіріне сүйене отырып, ана тілінде білім берудің ұлттық мәдениет пен білім үшін маңызын атап өтті.

Мемлекеттік тілді дамыту институтының директоры Бижомарт Қапалбек қазақ тілін оқытудағы жаңа бағдарламаға ұсыныс жасады. Оның айтуынша, оқытудың басты мақсаты **мәтінді тану** (оқылым, тыңдалым) және **мәтінді тудыру** (жазылым, айтылым) дағдыларын қалыптастыру болуы керек. Грамматиканы бөлек бөлімдермен емес, әр сабақ сайын практикалық жұмыс арқылы меңгерту қажеттігін айтты. Сондай-ақ, қазақ тілінің әр аудиторияға (қазақ сыныптары, орыс сыныптары, ересектер) арналған оқыту әдістемелерінің үйлесімсіздігіне назар аударды.

Дөңгелек үстел барысында сонымен қатар **профессор Тыныштық Ермекова, профессор Д.Әлкебаева, доценттер С.Жусанбаева, Ж.Ағабекова, Л.Әлімтаева, Ғ.Шойбек, Ә.Елшібаева, және НЗМ әдіскері Ж.Қажығали** пікірлерін ортаға салды. Жиын қазақ тілін оқыту әдіснамасын жетілдіруге арналған маңызды қадам болды.